

Tunnistetiedot poistettu

Käännös

C-222/24 – 1

Asia C-222/24

Ennakkoratkaisupyyntö

Jättämispäivä:

22.3.2024

Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin:

Svea hovrätt, Mark- och miljöoverdomstolen (Ruotsi)

Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:

12.3.2024

Valittaja:

Naturvårdsverket

Vastapuoli:

IC

[– –]

ASIA

Jätteiden siirrosta annetun asetuksen mukainen hyödyntäminen; ennakkoratkaisupyyntö Euroopan unionin tuomioistuimelle

RATKAISU, JOHON HAETAAN MUUTOSTA

Nacka tingsrätt (Nackan kärjäoikeus), mark- och miljödomstolenin (maa- ja ympäristötuomioistuin) tuomio 6.5.2022.

[– –].

Esittelyn perusteella Mark- och miljöoverdomstolen (ylempi maa- ja ympäristötuomioistuin, Ruotsi) on tehnyt seuraavan

VÄLIPÄÄTÖKSEN [– –]

1. Unionin tuomioistuimelta pyydetään SEUT 267 artiklan nojalla ennakkoratkaisua liitteenä olevan ennakkoratkaisupyynnön mukaisesti [– –].

2. Asian käsittelyä lykätään siihen saakka, kunnes unionin tuomioistuin on antanut ratkaisunsa.

[– –]

ENNAKKORATKAISUPYYNTÖ**Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin**

Svea hovrätt, Mark- och miljööverdomstolen (Svean hovioikeus, ylempi maa- ja ympäristötuomioistuin)

[– –]

Pääasian asianosaiset

Valittaja: Naturvårdsverket
[– –] Tukholma

Vastapuoli: IC [– –]

Johdanto

- 1 Saksan viranomaiset tarkastivat 25.11.2021 Ruotsista Kongoon matkalla olleen kontin sisällön. Tarkastus tehtiin Saksassa. Saksan viranomaisten toimittamien tietojen mukaan kontti sisälsi ajoneuvon, jonka katsottiin olevan yleisesti ottaen huonokuntoinen ja jossa oli vaurioita, kuten lommoja, naarmuja, ruostetta ja rikkinäisiä osia. Kontissa oli myös muun muassa sohvia, tuoleja, mattoja, vaatteita, leluja ja pienielektroniikkaa. Saksan viranomaiset epäilivät, että kyseessä saattoi olla jäte, sillä joissakin tavaroissa oli homekasvustoa ja voimakkaita kulumisen merkkejä.
- 2 Saksan viranomaiset kielsivät kontin siirron jatkamisen, koska epäiltiin asetuksen (EY) N:o 1013/2006¹ (jätteiden siirrosta annettu asetus) mukaista laitonta jätteiden siirtoa. Lisäksi Saksan viranomaiset pyysivät Naturvårdsverketiä (Ruotsin ympäristönsuojeluvirasto) Ruotsin toimivaltaisena viranomaisena varmistamaan, että kontin sisältö viedään takaisin Ruotsiin ja että siitä huolehditaan ympäristön kannalta hyväksyttävällä tavalla. Naturvårdsverket yhtyi Saksan viranomaisten arvioon, jonka mukaan kyseessä oli jätteiden siirto ja jätteiden siirrosta annetussa asetuksessa tarkoitettu laitton siirto, koska jätteiden ja

¹ Jätteiden siirrosta 14.6.2006 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1013/2006.

vaarallisten jätteiden siirto Ruotsista Kongoon on kielletty tai edellyttää ainakin kirjallista ennakoilmoitusta ja hyväksyntää ennen siirron toteuttamista.

- 3 Ympäristönsuojeluvirasto otti yhteyttä IC:hen, joka oli merkitty kontin rahtiasiakirjoissa lähettäjäksi. Hänelle annettiin mahdollisuus viedä itse kontin sisältö takaisin Ruotsiin. IC ilmoitti Naturvårdsverketille, ettei hänellä ollut varaa maksaa kontin sisällön siirrosta Saksasta Ruotsiin ja että hän halusi Naturvårdsverketin apua siirtoon.
- 4 Naturvårdsverket pyysi IC:tä myös toimittamaan tietoja, jotka osoittavat, että henkilö, jolla on Ruotsin lainsäädännössä vaaditut luvat ja joka on tehnyt Ruotsin lainsäädännössä vaaditun ilmoituksen, voi takaisin ottamisen jälkeen varastoida jätteen ja käsitellä sitä ympäristön ja terveyden kannalta hyväksyttävällä tavalla. Tämän jälkeen IC oli useaan otteeseen yhteydessä Naturvårdsverketiin ja ilmaisi toiveensa saada pysäytetyn kontin sisältö takaisin. Naturvårdsverketin mielestä ei ollut selvää, miten hän aikoi käsitellä kontin sisältöä, paitsi että hän aikoi pakata sen uudelleen ja viedä sen jälkeen uudelleen Kongoon.
- 5 Naturvårdsverket määräsi tämän jälkeen, että kontin sisältö otetaan takaisin Ruotsiin ja Naturvårdsverket huolehtii siitä ja sen hyödyntämisestä ympäristön kannalta hyväksyttävällä tavalla. IC valitti päätöksestä Nacka tingsrättiin (Nackan käräjäoikeus), mark- och miljödomstoleniin (maa- ja ympäristötuomioistuimien). Mark- och miljödomstolen kumosi tämän päätöksen siltä osin kuin siinä määrättiin, että Naturvårdsverket huolehtii kyseisen kontin sisällön käsittelystä. Perusteluina todettiin, että päätös merkitsee omaisuuden suojan rajoittamista, jolla ei ole laillista perustaa. Naturvårdsverket on valittanut tuomiosta Svea hovrätt (Svean hovioikeus), Mark- och miljööverdomstoleniin (ylempi maa- ja ympäristötuomioistuin) [--]. Mark- och miljööverdomstolenin ratkaistavana on kysymys siitä, annetaanko jätteiden siirrosta annetussa asetuksessa Naturvårdsverketille oikeus hyödyntää takaisin otettua kontin sisältöä.

Asia Naturvårdsverketissä

- 6 Naturvårdsverket päätti 15.2.2022 muun muassa, että konttiin BEAU 5951020 lastattu jäte otettaisiin takaisin Ruotsiin ja Naturvårdsverket käsitelisi sen ja huolehtisi siitä ympäristön kannalta hyväksyttävällä tavalla jätteiden siirrosta annetun asetuksen 24 artiklan mukaisesti. Päätöksessä todettiin myös, että Naturvårdsverketille sekalaisen jätteen varastoinnista, takaisin ottamisesta ja hyödyntämisestä aiheutuvat kustannukset peritään takaisin IC:lta jätteiden siirrosta annetun asetuksen 25 artiklan mukaisesti.
- 7 Päätöstä perusteltiin sillä, että jäte oli tarkoitus siirtää Kongoon jätteiden siirrosta annetun asetuksen 36 artiklassa ja asetuksessa (EY) N:o 1418/2007² säädetyin

² Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1013/2006 liitteessä III tai IIIA lueteltujen tietyn tyyppisten jätteiden viennistä hyödynnettäväksi maihin, joihin ei sovelleta

vientikiellon vastaisesti ja että ilmoitusta ei ollut tehty ja kirjallinen hyväksyntä puuttui. Koska IC oli kontin lähettäjä, häntä pidettiin jätteiden siirrosta annetussa asetuksessa tarkoitettuna ilmoituksen tekijänä. Lisäksi todettiin, että IC:lle oli annettu mahdollisuus ottaa kontin sisältö takaisin, mutta hän oli luopunut siitä. Hän ei myöskään ollut toimittanut tietoja, jotka osoittaisivat, että hän kykenisi tämän takaisin ottamisen jälkeen huolehtimaan jätteestä ympäristön ja terveyden kannalta hyväksyttävällä tavalla. Naturvårdsverket katsoi näin ollen, että IC:n ei voitu katsoa voivan ottaa kontissa olevaa jätettä takaisin tai huolehtia siitä.

- 8 Ennen kontin sisällön siirtoa takaisin Ruotsiin, Naturvårdsverket teki jätteiden siirrosta annetun asetuksen 24 artiklan [2 kohdan] kolmannen alakohdan mukaisen ilmoituksen, jossa se ilmoitettiin ilmoituksen tekijäksi ja vastuulliseksi siirrosta. Jätteen vastaanottajaksi ilmoitettiin Ruotsissa sijaitseva hyväksytty jätteen vastaanottolaitos. Lisäksi todettiin, että jäte siirretään hyödynnettäväksi. Saksan toimivaltainen viranomainen hyväksyi ilmoituksen.
- 9 Kontin sisältö otettiin tämän jälkeen takaisin Ruotsiin ilmoituksessa mainittuun vastaanottolaitokseen. Takaisin otetut tavarat lajiteltiin jakeisiin, minkä jälkeen valvontaviranomainen (Länsstyrelsen i Stockholms län) tarkasti ne ja totesi, että kyse oli sekalaisesta jätteestä, josta osa oli vaarallista jätettä. Valvontaviranomainen yhtyi Saksan viranomaisten ja Naturvårdsverketin arvioon siitä, että kyseessä on laitton jätteiden siirto ja että jätteet on hyödynnettävä. Jätteitä varastoidaan tällä hetkellä vastaanottolaitoksessa Naturvårdsverketin toimeksiannosta.

Asia Nacka tingsrätt, mark- och miljödomstolenissa

- 10 IC valitti Naturvårdsverketin päätöksestä Nacka tingsrätt, mark- och miljödomstoleniin. Kyseinen tuomioistuin katsoi, että Naturvårdsverketin päätöstä ei voida ymmärtää muulla tavoin kuin siten, että IC:n omaisuus on otettava häneltä pois ja hyödynnettävä. Se totesi, että päätös, jonka mukaan Naturvårdsverketin on hyödynnettävä takaisin otetun siirron sisältö, rajoittaa omaisuudensuojaa koskevaa perusoikeutta, joka on vahvistettu muun muassa Euroopan ihmisoikeussopimuksessa, ja että menettely edellyttää tällöin selkeää laillista perustaa. Mark- och miljödomstolen katsoi lisäksi, että jätteiden siirrosta annetun asetuksen säännösten sanamuodon perusteella Naturvårdsverket ei voi päättää vastoin IC:n tahtoa, että IC:n omaisuus hyödynnetään sen jälkeen, kun se on otettu takaisin Ruotsiin. Se ei myöskään näytä hyväksyvän sitä, että tällainen omaisuuden suoja koskeva rajoitus perustetaan jätteiden siirrosta annetun asetuksen menettelysäännösten systematiikkaan. Mark- och miljödomstolen kumosi näin ollen Naturvårdsverketin päätöksen siltä osin kuin se koski kyseisten konttien sisällön huolehtimista ja hyödyntämistä.

OECD:n päätöstä jätteiden maan rajan ylittävien siirtojen valvonnasta 29.11.2007 annettu komission asetukset (EY) N:o 1418/2007.

Asia Svea hovrätt, Mark- och miljöoverdomstolenissa

- 11 Naturvårdsverket on valittanut mark- och miljöoverdomstolenin tuomiosta Svea hovrätt, Mark- och miljöoverdomstoleniin ja vaatinut Naturvårdsverketin päätöksen pysyttämistä. Naturvårdsverket on myös vaatinut, että Mark- och miljöoverdomstolenin esittää unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyynnön jätteiden siirrosta annetun asetuksen tiettyjen säännösten tulkinnasta. IC vastustaa mark- och miljöoverdomstolenin tuomion muuttamista.
- 12 Naturvårdsverket on todennut tiivistetysti seuraavaa. On vaikea nähdä, miten jätteiden rajat ylittäviä siirtoja koskeva järjestelmä ja takaisin ottaminen laittomien rajat ylittävien siirtojen yhteydessä toimii, jos toimivaltaisella takaisinottamisesta vastaavalla viranomaisella ei ole valtuuksia varmistaa, että takaisinotettu jäte hyödynnetään tai siitä huolehditaan. Naturvårdsverketin mielestä jätteiden siirrosta annetussa asetuksessa on tälle oikeudellinen perusta. Myös laittoman jätteiden siirron yhteydessä tapahtuva takaisin ottaminen on rajat ylittävää jätteiden siirtoa. Kun kyseessä on jätteiden siirrosta annetun asetuksen 24 artiklan 2 kohdan [ensimmäisen alakohdan] a, b tai c alakohdan mukainen takaisin ottaminen, 24 artiklan 2 kohdan kolmannessa alakohdassa säädetään, että on tehtävä uusi ilmoitus siirrosta takaisin lähtömaahan siitä maasta, jossa siirto pysäytettiin. Jätteiden siirrosta annetun asetuksen 4 artiklan 6 kohdasta ilmenee, että ilmoitus kattaa jätteen siirron sen ensimmäisestä lähetyspaikasta, mukaan lukien sen väliaikaisen ja muun kuin väliaikaisen hyödyntämisen tai siitä huolehtimisen. Ilmoituksessa on mainittava muun muassa lähettäjä, vastaanottaja, käsittelylaitos ja käsittelymenettely. Naturvårdsverketin arvion mukaan edellytetään siis, että se, mikä otetaan takaisin, on jätettä ja että jäte otetaan takaisin hyödynnettäväksi tai huolehdittavaksi. Naturvårdsverketin on toimivaltaisena viranomaisena noudatettava unionin asetuksessa säädettyä menettelyä. Ei ole tullut esiin seikkoja, jotka osoittaisivat, että IC pystyy huolehtimaan siirron kohteena olevasta jätteestä ympäristön kannalta hyväksyttävällä tavalla ja jätteen käsittelyä koskevien voimassa olevien kansallisten sääntöjen mukaisesti. Tästä syystä ei voida katsoa, että Naturvårdsverket toimivaltaisena viranomaisena, valvontaviranomaisena ja jätteen haltijana voisi luovuttaa siirron kohteena olevan jätteen IC:lle. Siinä tapauksessa, että jätteiden siirrosta annetun asetuksen 24 artiklan 2 kohdan [ensimmäisen alakohdan] a–c alakohdan säännöksiä olisi tulkittava ja sovellettava mark- och miljöoverdomstolenin toteamalla tavalla, jätteiden siirrosta annetun asetuksen 24 artiklan 2 kohdan [ensimmäisen alakohdan] d alakohta voisi tarjota lähtömaan viranomaiselle oikeusperustan jätteen hyödyntämiselle lähtömaassa, kun viejän ei voida katsoa pystyvän huolehtimaan jätteestä asianmukaisesti sen takaisin ottamisen jälkeen. Tällaisissa tilanteissa lähtömaan toimivaltaisen viranomaisen, tässä tapauksessa Naturvårdsverketin, on toimivaltaisena viranomaisena, valvontaviranomaisena, jätteen haltijana ja jätteen siirtoa koskevan ilmoituksen tekijänä varmistettava, että jätteestä huolehditaan ja sitä hyödynnetään.
- 13 IC on todennut tiivistetysti seuraavaa. Kaikki takaisin otetun siirron kohteena olevat tavarat ovat hyvässä kunnossa. Tavaroista on kuitteja. Tavarat on ostettu

erilaisista käytettyjen tavaroiden kaupoista sekä verkkoilmoitusten kautta. Ajoneuvot ovat hyvässä kunnossa ja niille on tehty hyväksytyt katsastukset. Jotkin tavarat on saatettu pakata väärin, mutta niitä ei ole tarkoitettu hyödynnettäviksi. Hän ei ymmärrä, miksi tavarat olisi hyödynnettävä jätteenä. Hän haluaa tavaransa takaisin mahdollisimman pian, jotta hän voisi pakata ne ja lähettää ne sitten uudelleen Afrikkaan auttaakseen orpokodeissa asuvia lapsia ja köyhyydessä eläviä perheitä. Hän on käyttänyt sekä rahaa että energiaa tavaroiden hankkimiseen ja niiden pakkaamiseen konttiin.

Unionin oikeus

Jätteiden siirrosta annettu asetus

- 14 Jätteiden siirrosta annettua asetusta sovelletaan muun muassa jätteiden siirtoihin, joissa jäte viedään yhteisöstä kolmansiin maihin tai jotka kulkevat yhteisön alueen kautta, kun jätteitä siirretään kolmansista maista ja kolmansiin maihin (ks. 1 artiklan 2 kohta).
- 15 Jos siirrettävä jäte on peräisin jäsenvaltiosta, ilmoituksen tekijän on oltava tämän jäsenvaltion lainkäyttövallan alainen luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö, joka aikoo siirtää tai siirättää jätteitä ja jolla on velvollisuus tehdä ilmoitus määritellyn luettelon mukaisesti (ks. 2 artiklan 15 alakohta).
- 16 Toimivaltaisella viranomaisella tarkoitetaan, kun on kyseessä yhteisön jäsenvaltio, asianomaisen jäsenvaltion 53 artiklan mukaisesti nimeämää elintä (ks. 2 artiklan 18 alakohta).
- 17 Siirrolla tarkoitetaan muun muassa jätteen suunniteltua tai toteutettavaa kuljetusta sen hyödyntämistä tai siitä huolehtimista varten maasta toiseen tai jonkin maan ja sen suojeluksessa olevien merentakaisien maiden ja alueiden tai muiden alueiden välillä (ks. 2 artiklan 34 alakohta).
- 18 Laittomalla siirrolla tarkoitetaan muun muassa jätteiden siirtoja, jotka toteutetaan tekemättä jätteiden siirrosta annetun asetuksen mukaista ilmoitusta kaikille asianomaisille toimivaltaisille viranomaisille; ilman asianomaisten toimivaltaisten viranomaisten tämän asetuksen nojalla antamaa hyväksyntää; tavalla, jota ei ole olennaisilta osiltaan eritelty ilmoitus- tai siirtoasiakirjoissa; tai tavalla, joka johtaa jätteen hyödyntämiseen tai siitä huolehtimiseen yhteisön tai kansainvälisten sääntöjen vastaisesti (ks. 2 artiklan 35 alakohta).
- 19 Huolehdittaviksi tai hyödynnettäviksi tarkoitettujen jätteiden siirtoihin sovelletaan kirjallista ennakoilmoitus- ja -hyväksyntämenettelyä jätteiden siirrosta annetun asetuksen II osaston säännösten mukaisesti (ks. 3 artiklan 1 kohta).
- 20 Ilmoituksen tekijän on täytettävä ilmoitusasiakirja (asetuksen liite IA) ja tarvittaessa siirtoasiakirja (asetuksen liite IB) (ks. 4 artiklan 1 kohta). Ilmoitus kattaa jätteen siirron sen ensimmäisestä lähetyspaikasta, mukaan lukien sen

väliaikaisen ja muun kuin väliaikaisen hyödyntämisen tai siitä huolehtimisen (ks. 4 artiklan 6 kohta).

- 21 Jätteen siirrosta annetussa asetuksessa säädetään jätteen takaisin ottamista koskevista velvollisuuksista tietyissä määritellyissä tilanteissa (ks. 4 luku). Laittoman siirron yhteydessä tapahtuvan takaisin ottamisen osalta 24 artiklan 2 kohdan ensimmäisessä alakohdassa säädetään, että jos laitton siirto on ilmoituksen tekijän vastuulla, toimivaltaisen lähtömaan viranomaisen on varmistettava, että
- a) tosiasiallinen ilmoituksen tekijä ottaa jätteen takaisin, tai jos ilmoitusta ei ole tehty,
  - b) oikeudellisesti vastuussa oleva ilmoituksen tekijä ottaa jätteen takaisin tai, jos tämä ei ole käytännössä mahdollista,
  - c) lähtömaan toimivaltainen viranomainen itse tai sen puolesta toimiva luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö ottaa jätteen takaisin tai, jos tämä ei ole käytännössä mahdollista,
  - d) lähtömaan toimivaltainen viranomainen itse tai sen puolesta toimiva luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö hyödyntää jätteen tai huolehtii siitä vaihtoehtoisella tavalla vastaanottomaassa tai lähtömaassa tai, jos tämä ei ole käytännössä mahdollista,
  - e) lähtömaan toimivaltainen viranomainen itse tai sen puolesta toimiva luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö hyödyntää jätteen tai huolehtii siitä vaihtoehtoisella tavalla jossakin muussa maassa, jos kaikki asianomaiset toimivaltaiset viranomaiset ovat asiasta yhtä mieltä.

Kun jäte otetaan takaisin a, b ja c alakohdassa tarkoitetulla tavalla, on tehtävä uusi ilmoitus, jolleivät asianomaiset toimivaltaiset viranomaiset ole yhtä mieltä siitä, että alkuperäisen lähtömaan toimivaltaisen viranomaisen asianmukaisesti perusteltu pyyntö on riittävä (ks. 24 artiklan 2 kohdan kolmas alakohta). Uuden ilmoituksen tekee a, b tai c alakohdassa luetteloitu henkilö tai viranomainen näiden alakohtien mukaisessa järjestyksessä (ks. 24 artiklan 2 kohdan neljäs alakohta).

- 22 Jätteen luokittelua koskevista erimielisyyksistä on todettava, että jos lähtömaan ja vastaanottomaan toimivaltaiset viranomaiset eivät pääse yksimielisyyteen siitä, luokitellaanko jokin erä jätteeksi, erää käsitellään kuin jätettä. Tämä ei kuitenkaan rajoita vastaanottomaan oikeutta käsitellä siirrettyä erää sen määränpäähän saapumisen jälkeen oman kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti, jos kyseinen lainsäädäntö on yhteisön ja kansainvälisen oikeuden mukainen (ks. 28 artikla).
- 23 Jäsenvaltioiden on säädettävä jätteen siirrosta annetun asetuksen säännösten rikkomuksiin sovellettavista seuraamuksista ja toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että niitä sovelletaan käytännössä (ks. 50 artiklan 1 kohta).

Euroopan ihmisoikeussopimus

- 24 Ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen (Euroopan ihmisoikeussopimus) lisäpöytäkirjan 1 artiklan mukaan jokaisella luonnollisella tai oikeushenkilöllä on oikeus nauttia rauhassa omaisuudestaan. Keneltäkään ei saa riistää hänen omaisuuttaan paitsi julkisen edun nimissä ja laissa määrättyjen ehtojen sekä kansainvälisen oikeuden yleisten periaatteiden mukaisesti. Edellä olevat määräykset eivät kuitenkaan saa millään tavoin heikentää valtioiden oikeutta saattaa voimaan lakeja, jotka ne katsovat välttämättömiksi omaisuuden käytön sääntelemiseksi yleisen edun nimissä tai taatakseen verojen tai muiden maksujen tai sakkojen maksamisen.

Euroopan unionin perusoikeuskirja

- 25 Euroopan unionin perusoikeuskirjan [– –] 17 artiklan mukaan jokaisella on oikeus nauttia laillisesti hankkimastaan omaisuudesta sekä käyttää, luovuttaa ja testamentata sitä. Keneltäkään ei saa riistää hänen omaisuuttaan muutoin kuin yleisen edun sitä vaatiessa laissa säädetyissä tapauksissa ja laissa säädettyjen ehtojen mukaisesti ja siten, että hänelle suoritetaan kohtuullisessa ajassa oikeudenmukainen korvaus omaisuuden menetyksestä. Omaisuuden käyttöä voidaan säännellä lailla, jos se on yleisen edun kannalta välttämätöntä.

Ruotsin oikeus

- 26 Naturvårdsverket on jätteiden siirrosta annetun asetuksen 53 artiklassa tarkoitettu toimivaltainen viranomainen ja 54 artiklassa tarkoitettu yhteyshenkilö (ks. jäteasetuksen [2020:614] (avfallsförordningen [2020:614]) 8 luvun 2 §). Naturvårdsverket vastaa ympäristökaaren (miljöbalken) mukaisesta valvonnasta jätteiden siirrosta annetun asetuksen osalta, kun kyse on asioista, joissa se on toimivaltainen viranomainen (ks. ympäristövalvonta-asetuksen [2011:13] (miljötilsynsförordningen [2011:13]) 2 luvun 24 §).
- 27 Jos Naturvårdsverket toimivaltaisena viranomaisena saa tietää asiasta tai käsittelee asiaa, joka koskee jätteiden siirrosta annetun asetuksen soveltamisalaan kuuluvaa jätteiden siirtoa, sen on ilmoitettava asiasta asianomaiselle läänstyrelsenille (lääninhallitus) ja asianomaiselle kunnalliselle lautakunnalle, joka hoitaa ympäristön- ja terveydensuojeluun liittyviä tehtäviä (ks. jäteasetuksen 8 luvun 3 §). Jätteiden siirrosta annetun asetuksen soveltamisalaan kuuluvien jätteiden siirtojen osalta tietyt määritellyt lääninhallitukset vastaavat myös valvonnasta tietyissä lääneissä. Lääninhallitus toimii valvonnan yhteydessä yhteistyössä muiden asianomaisten lääninhallitusten sekä Kustbevakningenin (merivartiolaitos), Polismyndighetenin (poliisiviranomainen) ja Tullverketin (tullivirasto) kanssa (ks. ympäristövalvonta-asetuksen 2 luvun 28 a §). Lisäksi kukin kunta valvoo alueellaan lautakuntiansa välityksellä muun muassa jätehuoltoa ympäristökaaren 15 luvun mukaisesti (ks. ympäristökaaren 26 luvun 3 §).

- 28 Valvontaviranomainen voi yksittäistapauksessa antaa tarvittavat määräykset jätteiden siirrosta annetun asetuksen noudattamiseksi (ks. ympäristökaaren 26 luvun 9 § ja ympäristövalvonta-asetuksen 1 luvun 4 § ja 2 luvun 19 §:n 10 momentti). Valmisteluasiakirjojen mukaan tällainen määräys voi koskea esimerkiksi vientikieltoa tai määräystä toimittaa asiaankuuluvia tietoja, kuten jätteiden siirrosta annetussa asetuksessa vaadittuja tietoja tai siirron laillisuuden arvioimiseksi tarvittavia tietoja [– –].
- 29 Valvontaviranomainen voi päättää jätteiden pidättämisestä tai niiden käsittelystä, jos se on tarpeen jätteiden siirrosta annetussa asetuksessa säädetyn kiellon tai asetuksen nojalla annetun määräyksen noudattamisen varmistamiseksi (ks. ympäristökaaren 26 luvun 13 b §).
- 30 Laittomasta jätteiden siirrosta on tuomittava sakkoa tai enintään kaksi vuotta vankeutta sille, joka tahallisesti tai tuottamuksellisesti muun muassa toteuttaa jätteiden siirron jätteiden siirrosta annetun asetuksen nyt käsiteltävässä asiassa merkityksellisten säännösten vastaisesti (ks. ympäristökaaren 29 luvun 4 a §). Tietyistä jätteiden siirrosta annetun asetuksen rikkomuksista voidaan määrätä ympäristöseuraamusmaksu (ks. ympäristöseuraamusmaksuista annetun asetuksen [2012: 259] (förordning [2012:259] om miljösanktionsavgifter) 11 luvun 1–7 §).
- 31 Poliisi tai syyttäjä voi takavarikoida jätteet oikeudenkäymiskaaren (rättegångsbalk) 27 luvussa säädetyn edellytyksin. Tuomioistuin voi tuomita takavarikoidun jätteen menetetyksi, jos se ei ole ilmeisen kohtuutonta ja omaisuus on ollut rikoksen kohteena, esimerkiksi ympäristökaaren 29 luvun 4 a §:n nojalla (ks. ympäristökaaren 29 luvun 12 §). Viranomainen, joka varastoi jätteen, joka voidaan perustellusti olettaa tuomittavan menetetyksi ympäristökaaren 29 luvun 12 §:n nojalla ja joka on takavarikoitu oikeudenkäymiskaaren 27 luvun nojalla, voi 1) myydä jätteen välittömästi, jos on olemassa vaara siitä, että jäte tuhoutuu varastoinnin aikana, jos varastoinnista aiheutuu kohtuuttomia kustannuksia tai jos on olemassa muita erityisiä syitä, ja 2) hävittää jätteen, jos sitä ei voida myydä tai jos voidaan olettaa, että sitä käytetään rikolliseen tarkoitukseen tai jos se ei muuten sovellu myyntiin (ks. ympäristökaaren 29 luvun 12 a §).

Ennakkoratkaisupyynnön tarve

- 32 Nyt käsiteltävässä asiassa nousee esiin kysymys siitä, onko lähtömaan toimivaltaista viranomaista pidettävä jätteiden haltijana sen jälkeen, kun se ottanut laittoman siirron kohteena olevat jätteet takaisin jätteiden siirrosta annetun asetuksen 24 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan c alakohdan nojalla ja tehnyt ilmoituksen, joka 24 artiklan 2 kohdan kolmannen ja neljännen alakohdan mukaan on tehtävä ennen tällaista takaisinottamista, ja voiko se kyseisen asetuksen nojalla myös hyödyntää jätteen tai huolehtia siitä, vaikka alkuperäinen lähettäjä vastustaa sitä.
- 33 Jos lähtömaan viranomaisella on tällaisessa tilanteessa oikeus hyödyntää jäte tai huolehtia siitä, herää myös kysymys tällaisen oikeuden yhteensopivuudesta

omaisuudensuojan kanssa, koska 24 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan c alakohdan sanamuodosta ei nimenomaisesti ilmene, että jätteen omistaja voisi takaisin ottamisen jälkeen menettää oikeuden omaisuuteensa.

- 34 Yhteenvedona Mark- och miljööverdomstolen katsoo, ettei ole selvää tai ilmeistä, miten 24 artiklan 2 kohtaa on sovellettava nyt käsiteltävän asian kaltaisessa tapauksessa. Asian ratkaisemiseksi Mark- och miljööverdomstolen tarvitsee vastauksen seuraaviin ennakkoratkaisukysymyksiin.

Ennakkoratkaisupyyntö

- 35 Mark- och miljööverdomstolen esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset.

1) Tarkoittaako jätteiden siirrosta annetun asetuksen 24 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan c alakohdassa tarkoitettu takaisin ottaminen, että lähtömaan viranomaisella on velvollisuus tai mahdollisuus hyödyntää jäte tai huolehtia siitä takaisin ottamisen jälkeen, jos jätteen takaisinsiirrosta on laadittu ilmoitus ja siirtoasiakirja, joista ilmenee, miten jätettä käsitellään vastaanottomaassa?

2) Millä edellytyksillä lähtömaan viranomainen voi soveltaa 24 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan d alakohtaa laittoman siirron kohteena olevan jätteen hyödyntämiseen tai siitä huolehtimiseen lähtömaassa? Mikä on d alakohdan ja c alakohdan välinen suhde, voidaanko esimerkiksi takaisin ottaminen ja hyödyntäminen/huolehtiminen toteuttaa c ja d alakohdan perusteella niitä yhdessä sovellettaessa vai edellyttääkö jonkin alakohdan soveltaminen, ettei edeltävässä alakohdassa tarkoitettu menettely ollut mahdollinen?

3) Jos jätteiden siirrosta annetun asetuksen 24 artiklan 2 kohtaa voidaan tulkita siten, että lähtömaan viranomaisella on takaisin ottamisen jälkeen oikeus määrätä jätteestä lopullisesti myös silloin, kun alkuperäinen lähettäjä haluaa saada jätteen takaisin, onko tällainen tulkinta yhteensopiva Euroopan unionin perusoikeuskirjan 17 artiklassa ja Euroopan ihmisoikeussopimuksen lisäpöytäkirjan 1 artiklassa taatun omaisuudensuojan kanssa?